

A NAGY KALAND

VIII.

Észak- Jünnanban

Kínos érzésekkel szálltam le az autóról. Zuhogott az eső és bokáig érő sárba cuppantam. A lolók földjéről ötnapi viszontagságos utazás után értem el ezt a kis északjünnani falut, Jaoán-t.

Rosszat sejtettem, mert hiába kémleltem az esőfüggöny mögötti tájat, mészkövet sehol sem láttam. Pedig jaoáni utam szoros összefüggésben volt ezzel a jól karsztosodó kőzettel.

A legújabb kiadású kínai térképek Jaoán mellett egy nyílhegygel végződő folyót jelölnek. A nyílvégződés azt jelenti, hogy a folyó ettől a helytől kezdve föld alatt folytatja útját. Ilyen búvófolyó csak jól oldódó, karsztosodó kőzetben fordulhat elő, tehát elsősorban mészkőben. Hiába figyeltem a környező hegyeket, mészkőnek még nyomát sem találtam.

A titokzatos folyó Jaoán helyesgtől mintegy 50—60 kilométerre ÉNY-ra ered térképeim szerint, a pei népek által lakott hegyvidék közelében. A folyó eltűnését Jaoán közvetlen közelében, a falutól K-re jelzik, majd 10—15 km-es földalatti út után egy 3000 méteres hegység keleti oldalán tör ismét elő.

Ezt a folyót szerettem volna megismerni, s ha mód lenne rá, elkísérni ismeretlen földalatti útjain...

Megrakott hátizsákomat magamra kapva, berobogtam a falu tanácsházára. Eppen valami gyűlés volt. Nem várt látogatásom felkavart méhkassá változtatta a házat. Megszakadt az értekezlet, és nagy érdeklődéssel mindenki körém sereglett.

Tundzsemin — kezdtem és bemutattoktam. — Magyar barlangkutató vagyok. Szeretném megismerni a falujuk mellett levő búvófolyót. Kérem, legyenek segítségemre...

Igazolásul megmutattam a Kínai Tudományos Akadémia nagy pecsétetes levelét és a pekingi nagykövetésünktől kapott igazolványokat. A kezdeti bizalmatlanság feloldódott. Forró teával, déligyümölcszel kínáltak meg.

Ismét a „fuliuhó”-ra, azaz az eltűnő folyóra tereltem a szót. Hogy félreértés ne essék, előszedtem kínai térképeimet, majd vázlatokat készítettem a feltételezett búvófolyóról.

Kínai vendéglátóim csak fejüket csóválták és egymásután ismételték:

— Pucidao, pucidao... (nem tudjuk, nem ismerjük).

Végül sikerült annyit kiderítenem, hogy a falu alatt valóban található egy kis folyó. Csin-Lie-Ho-nak hívják. Ez a folyó azonban nem ÉNY-ról érkezik, hanem DK felől folyik!

No, ez is furcsa folyó lehet, ha ilyen könnyen 180 fokkal változtatja irányját!

Mihelyt csendesedett az eső, elindultunk a Csin-Lie-Hó-hoz. Átmásztunk a falut körülvevő ősi kőfalon, majd a zöldelő rizstáblákat trágázó, locsoló parasztok közt a folyó felé tartottunk. Kínai kísérőim nemigen ismerték az utat, minduntalan kérdegetniük kellett, hogy melyik ösvényt válasszuk.

Végül elértük a bambuszbokrokkal övezett folyópartot. A folyómeder azonban — üres volt!

Hol lehet a víz? A kínai parasztok a földekre mutattak: ott van! A folyó vizét az utolsó cseppig felhasználták öntözésre.

Jünnan tartomány teljesen a monszun éghajlat hatása alatt áll. Ez azt jelenti, hogy a nyári monszun beköszöntével lehull az éves csapadékmennyiség mintegy 80—90%-a, és a fennmaradó 10—20% oszlik el az év többi 9 hónapjára. Én éppen a száraz időszak végén jártam erre, s ez is hozzájárult ahhoz, hogy a folyót — üresen találtam...

Azt azonban kétségkívül megállapítottam, hogy a folyó az esős évszakban valóban nem dél felé, hanem északnak folyik, Tájao irányá-

ba és vize végeredményben mély völgyeken át a Jangcába ömlik.

A jaoáni „búvófolyó-túra” sikerelensége azonban nem kedvetlenített el. A felszakadó fellegek mögül a falu körül 3000—3200 méteres hegyek bontakoztak ki. Nosza, ha nem lehet föld alá bújni, gyerünk fel a legmagasabb csúcsra...

Teraszosan művelt rizstáblák között haladtunk tovább. A sűrű, zöld vetések közt víz csillogott. Szinte minden megművelhető földet öntöznek. Ennek, s a kínai parasztok szorgalmas, szakszerű munkájának köszönhető, hogy Kínában a mezőgazdaság világraszóló terméseredményeket ér el s már évek óta végérvényesen megoldott kérdés a hatalmas néptömeg élelmezésügye.

Az út mellett érdekes fák vonták magukra figyelmemet. Ezüstösszürke, kopasz, ritkás ágait 12—15 cm-es virágok díszítették. Mintha óriási vérvörös tulipánokkal aggatták volna te a fákat. Néhány vastaghúsú, kehelyalakú, hervadó virág már a földön hevert...

— Padzehoa-fa — mondták érdeklődéseimre kínai kísérőim. — Nagyon értékes fa.

A fák mögött egy kis vályogkunyhot pillantottunk meg. Megszomjaztam, ezért azt javasoltam, térjünk be egy csésze vízért a házba.

Óreg kínai bácsi fogadott. Betesékelt a kis vityilló egyetlen helyiségébe s már szedte is elő a porcelán csészéket. Megmerítette őket a tuzhelyen gőzölgő forróvízes edényben, néhány csipet illatos zöld teát szórt bele, majd lefedte őket kis porcelán fedőkkel. Néhány perc múlva vigan szűröcsöltük az aranyárga levét a fedő és a csésze közül. Ez a leggyakorlatiasabb teázási forma, a szük nyíláson ugyanis csak a teavíz hatol át, a tealevelek a csészében maradnak.

Szétnéztem a kis lakásban. A falakra — a hagyományos szerencsejel és néhány színes plakát mellé — kis családi fényképeket szegeztek fel. A bútortat három egyszerű deszkaágyból, egy kis asztalkából és egy kőből épült primitív tuzhelyből állt. Az ágyakon vattamatracok, az asztalon könyvek, újságok, a tuzhelyen két beépített vasedény... Ez utóbbiak méter szélesek, de alig 15—20 cm mélyek. Az egyikben

A kínai fiúcska — hátán kis testvére — fűrgén kotorja szájába a rizsszemeket

A vad Jangce folyó, Jünnan északi határán

forróvíz gőzölgött, a másikban már a mai rizsebéd főtt. Egyszerűség és tisztaság, e két szóval lehetne jellemezni e kis lakást...

Megkérdeztem, hányan laknak itt? — Nyolcan, felelte az öreg. Rajtam kívül itt lakik egyik fiam a feleségével és öt kis gyermekével...

Igen, a lakásvizonyok még nem rózsásak. Milliósámra épülnek az egészséges, új lakóházak, de a múlt örökségét, a kínai paraszok és munkások százmillióinak nyomortanyáit nem lehet néhány év alatt összkomfortos, kényelmes lakosztályokká változtatni...

Látogatásunk híre hamar elterjedt, és a környék gyermekhada percek alatt megjelent. Néhány 5—7 éves fiúcska hátán nagy batyút cipelt, melyből legkisebb testvérkéje feje kandikált ki. Egyik-másik az ebédétől szökött el, magukkal hozták ételes csészéjüket s miközben félszemmel engem mustrálgattak, a két kis fapálcikával sebesen kotorták magukba a rizsszemeket...

A szívélyes vendéglátás után búcsút vettünk öreg házigazdánktól és folytattuk útunkat a csúcsra. Sáros, agyagos lejtőkön kapaszkodunk fel-felé 3200 méter magasba.

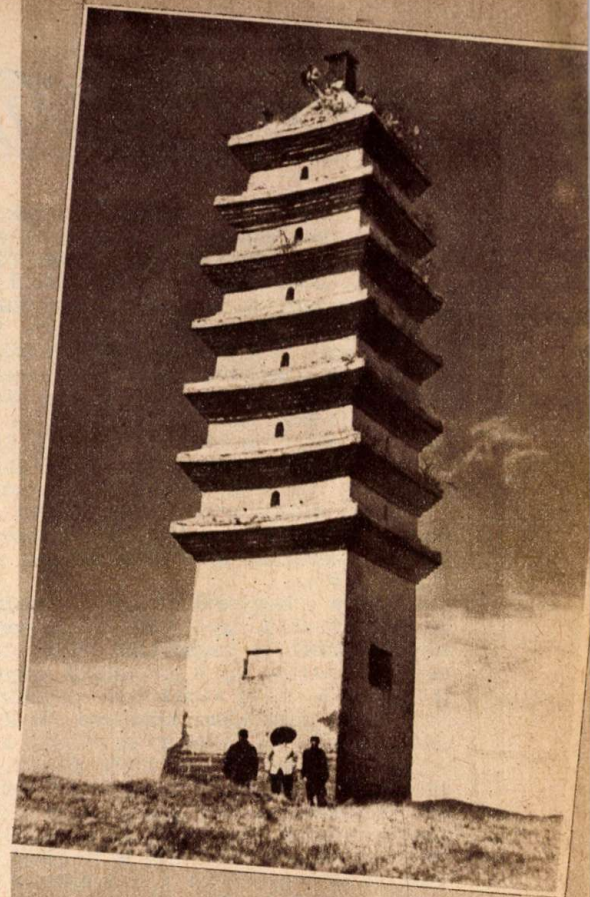
A fellegek oszladoztak. Dél felé, Nan-Hoa városka irányában, egy

dombtetőn karcsú padoga trónolt. Lent a völgyben hosszan elnyúlva tó vize csillogott. Alig két éve létezik e tó, két évvel ezelőtt készült el az a völgyzárógát, mely tóvá duzzasztotta a völgybe ömlő kis patakot. Vagy tízezer kínai paraszt hordta itt a földet vállfákra függesztett kis kosárkáiban egy éven át, míg elkészült a mű, mely újabb nagy terület öntözését teszi lehetővé. Így alakul át évről évre a jünnani föld természeti képe a kínai dolgozók szorgalmas munkája nyomán...

Nyugat felé tekintettem.

A távoli messzeség ködéből magas hegyek hófödte csúcsai emelkedtek ki. S ha szemem a múlt ködét is képes lett volna szertefosztatni, s ha az idő kerekét is vagy nyolc évtizeddel visszaforgathattam volna, e hegyek tövénel, a tali tó partján furcsa kis lovaskaravánt pillantottam volna meg. Észak felől, a tibeti határhegységekből ereszkedtek le. Az otromba kanszui lovakon a málna már megcsappant, a szilkani hegyi-ösvények bozótja véresre tépte az elcsigázott lovak szügyét...

...1880. tavaszán ezen a vidéken haladt át Burma irányába az egyik legeredményesebb áziakutató expedíció, Széchenyi Béla lovacsapata... Balázs Dénes

Telcs, a meseváros

Mikor régi, szép európai városokról beszélünk, olvasunk, rendszerint távoli olasz, francia, német, spanyol neveket hallunk emlegetni. Pedig itt a szomszédunkban, Csehszlovákiában, Brnotól nyugatra is van egy olyan városka, hogyha az ember toronyos szűk kapuján gyalog besétál (az autóbusz nem fér át a kapun) és bejut a város főterére, olyan kép fogadja, mintha egy mesebeli, kuliszákkal felépített mozivárost látna maga előtt.

Köröskörül árkados, egy-kétemeletes, fent barokk pártával, díszekkel ékesített házak, melyek egység stílusban, valódi több száz éves város képét nyújtják a látogatónak. Itt, mintha megállt volna a történelem sietős órája, minden úgy van, mint 2—3 évszázaddal ezelőtt. A városka felett ott áll a négyszögletes várostorony, figyelve a külvilágból jövő ellenség vagy jóbarát közeledését, vagy nem lángol-e fel valahol a tűzveszély. A hatalmas nagy, ovális főtéren a folyton folyó, csobogó városkútra járnak vízért az emberek, de nem azért, hogy mindezt megigyák, mert inkább a boltíves, vasráncos, apróablakú, homályos világítású, füstös kiskocsóban isszák a jól habzó, pompás pilseni ősforrás „Plzen Prazdroj” söréit.

Az egész városka ma törvényesen védett műemlék, az épületeken változtatni semmit sem szabad, idegenforgalmi látványosság. Neve rövid: Telcs (Telc, Teltsch), megérdemli, hogy utazási terveink közé is beiktassuk, mert a régi, híres és minden aprólékos adattal teletömött Baedeker-ekben hiába keressük e mesevároska nevét.

Dr. Pénzes Antal

Fent: A dombtetőn karcsú pagoda trónol (Szerző felv.)

Az erdős-dombos tájból mesevárosként emelkednek ki Telcs pompás épületei

A városka főtere. Köröskörül a gondosan megóvott műemlék épületek, jobbról a város kútja, ma is működik. Bizarrr ellentétként, vadonatúj Skodák parkolnak a sörözők előtt (Tallós P. felv.)

